

27.3 KL. 19.00
MUSIKHUSET

JOUKO LAIVUORI
CEMBALO

**Johann Sebastian Bach: Preludier och fugor
ur samlingen Das wohltemperierte Klavier I**

Preludium och fuga C-dur BWV 846
Preludium och fuga c-moll BWV 847
Preludium och fuga Ciss-dur BWV 848

TOMÁS NUÑEZ
CELLO

1

Solocellosvit nr 2 d-moll BWV 1008

Prélude
Allemande
Courante
Sarabande
Menuet I & II
Gigue

PAUS 10 MIN

TUOMAS LEHTO
CELLO

Solocellosvit nr 3 C-dur BWV 1009

Prélude
Allemande
Courante
Sarabande
Bourrée I & II
Gigue

JOUKO LAIVUORI
CEMBALO

Preludier och fugor ur samlingen
Das wohltemperierte Klavier I

Preludium och fuga H-dur BWV 868
Preludium och fuga h-moll BWV 869

Johann Sebastian Bach (1685–1750) fullbordade år 1722 *Das Wohltemperierte Klavier*, andra boken, som består av tjugofyra preludier och fugor. Samlingen är ett imponerande prov på hans strävan att ge en encyklopedisk överblick av de olika möjligheter som står till buds inom en viss genre.

Detta innebär inte bara att han komponerade ett preludium och en fuga i alla kromatiska tonarter utan även att han kartlade epokens alla stildrag och formlösningar lite som Isaac Newtons eller Carl von Linnés system inom upplysningstidens naturvetenskap.

En pedagogisk impuls går igenom hela verket upplysande, vägledande och lärorik med betoning på rikhaltighet, variation och mångsidighet.

Det berömda Preludiet C-dur bygger på regelbundet roterande musikaliska figurer. Någon etyd är det ändå inte fråga om: det är en krävande uppgift att balansera en obruten rörelse och leta efter en därtill hörande inre frid. Preludiets strömlinjeform utmynnar i en klingande fyrstämig fuga i C-dur.

C-mollpreludiet BWV 847 är C-durpreludiet motsvarighet i moll. Dess strama rörelse öppnar sig i slutet till en kadens i fantasistil. Den trestämmiga fugan är målmedveten och konserterande. Ciss-durpreludiet BWV 848 har en ledigt dansant natur.

Solocellosviterna följer till det yttre samma grundstruktur, men varje stycke har fått nya lösningar. Sviterna baserar sig på den franska danssviten men ändå med en filosofisk helhet. Serierna börjar ofta med uvertyrer i fri stil, préludes, och i dessa upprepas danssatsernas stomme: allemande, courante, sarabande och gigue.

Andra sviten BWV 1008 d-moll har en

tragisk stämning börjande med Preludiet. Öppningsatsen är ångestfylld men alltid värdig, Allemande är rastlös, Courente impulsiv och Sarabande sorgsen. Det riviga Gigue går beslutsamt sitt öde till mötes. Beskrivningen blottar barockens ”romantiska drag”, men Bachs känslouttryck är inte subjektivt utan gemensamt för alla.

I den strålande tredje solocellosviten C-dur BWV 1009 utnyttjar Bach instrumentets låga klang. Detta hörs genast i Preludiets första repliker.

Allemande och Courante tyr sig till skallimpulser och ger dem båda en dansant ton. Preludiets upprepade toner skapar grundstämningen i verket, vilket även känns i Sarabandes dubbelgrepp och dess mediterande tema. Efter de Galanta danssatserna (Bourrée I & II) följer en avslutande Gigue i munter och dramatisk ton.

Bach avslutar *Das Wohltemperierte Clavier I* med verken BWV 868 och 869. H-durpreludiet är en kort trestämig invention, i vars slut en fjärde stämma dyker upp. En kort fuga förbereder samlingens stora avslutande nummer.

H-mollpreludiet gestaltas av en kontrapunktisk spänning. Fugan startar med ett splittrat tema med kromatiska intervall som täcker hela tonskalan. Det upplyser oss om att vägen framför oss är lång. Bach ger fugan en utpräglad personlig ton och förser också dess episoder med nytt material. Förutom upplysthet, skicklighet och vishet tycks tonsättaren också lyssna på hjärtats röst, som mitt i fugan brister ut i en elegisk sång.

Antti Häyrynen